

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

VESTERGADE 16

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:

Besigtiget af:

Journalnummer:

Kommune:

Adresse:

Betegnelse:

Fredningsår:

Omfang:

21.08.2012

Nanna Secher Larsen, Viktoria Holst Eriksen

2011-7.82.07/259-0001

Køge Kommune

Vestergade 16

Vestergade 016

1918

Forhuset (1644). F. 1918.*

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Richters Gård, Vestergade 16, er et langhus beliggende i en lav, sydvendt husrække nær ved torvet i Køge og således midt i middelalderbyen. Huset i to stokværk og 14 fag er mod gaden opført i kraftigt rødmalet bindingsværk i egetømmer med dobbelte skråstivere i brystningsmuren, teglmurede tavler og en lav sokkel af assorterede marksten.

Facaden fremstår rig og detaljeret: Udskårne bruskarokke ornamentaler koncentrerer sig om det volutknægtbårne stokværksfremspring, tagskægsknægtene og porten. Portoverliggeren til porten i facadens to østligste fag bærer indskrift. I flere tavler ses mønstermur af rødgyldne Flensborgsten. Der er blyindfattede umalede egetrævinduer i de fleste fag. I facadens femte og syvende fag fra vest er der to identiske flammerede indgangsdøre i egetræ med oval rude af grønt kroneglas. Foran begge døre er en tretrinns granittrappe. I faget mellem de to døre ses, som et levn fra en tidligere indgangsdør, et smalt vinduesbånd med fire ruder i grønt kroneglas. Taget er et højt sadeltag hængt med nye røde vingetegl. På hver tagflade ses tre nye jernvinduer med sprosser og på rygningen to skorstenspiber. På bjælkeenden over stokværksfremspringets knægte er fire nye galvaniserede lygter og et nyt galvaniseret udhængsskilt monteret. Mellem de to indgangsdøre hænger et nyere, tilpasset, smalt udhængsskab.

Mod gården er huset opført af rødmalet fyrrebindingsværk med højstolper og gennemstukne bjælketappe. Bindingsværket bærer præg af ombygninger i vestenden. Tavlerne er rødkalkede. Indenfor femte til syvende fag fra øst er et grundmuret trappehus med helvalmet tegltag tilsat gårdsiden. Nyere døre og ældre hvidmalede vinduer med kitfals og tre ruder i hver ramme, har en funktionsbestemt placering. I porten ses en tilpasset ny trægitterlåde. Gavlen mod øst, som ligger delvist fri, har optrukket rødt bindingsværk og pudsede, sandfarvede tavler og en rød revlelåde

Gennemkørselsporten til gården. De flammerede portfløje er i egetræ.

Portknægt med bruskarok ornamentik. Herover Stokværksfremspring med muret gesims.

til tagetagen. Gavlen mod vest, som næsten er skjult af nabobygningen, er pudset.

Husets indre: Midt i stueetagen mod gaden ligger trapperummet hvortil, der er adgang fra den midterste indgangsdør. Hovedtrappen er en nyere, tilpasset hvidmalet kvartsvingstrappe i træ, som fører til første etage. Stueetagen er indrettet til to butikker på hver side af hovedtrappen, men samles mod gårdsiden. Begge butikker har flere lokaler og nyt tekøkken samt toilet mod gårdsiden. Her der to udgange til gården. Bagtrappen er en firkantet vindeltrappe i hele husets højde. I stueetagen ses nyt flisegulv i natursten. I flere rum mod gaden findes såvel fyldnings-brystningspaneler som bræddepaneler. Gennemgående ses ældre hvidmalede fyldningsdøre og der er forsatsvinduer for alle vinduer. I de to største butikslokaler findes henholdsvis en høj, gammel fajanceovn og en kubisk støbejernsovn. Bag sidstnævnte er et lille parti med hollandske kakler, flankeret af to smalle, hvidmalede, kannelerede pilastre.

På første etage svarer planen nogenlunde overens med stueetagen. Rummet mod vest er, ligesom det tilsvarende rum i stueetagen, gennemlyst, men i første etage ses imidlertid spor efter ruminddeling i på væg og i loft. Generelt har etagen nyere plankegulv af lange, brede planker, men køkkenet mod gårdsiden har flisegulv i natursten. Vinduer og døre er som stueetagens og der er cylinderkakkellovne i porcelæn og fajance Hvidmalede kopbånd ses i overgangen til loftet mod såvel gaden som gården. Mod gårdsiden er en nyere, tilpasset kvartsvingstrappe til tagetagen. Tagetagen er ét stort rum, med fritlagte, profilerede hanebjælker under loftet, to pudsede skorstensrør midt i rummet og et nyere plankegulv af lange, brede planker. Rummet får lys gennem jernvinduerne i taget.

— BYGNINGSHISTORIE

Richters Gård blev opført af en velhavende handelsmand, Svend Poulsen, i 1644, hvor det erstattede tre små huse, som var gået til ved den store brand i 1633. Handelsmanden Cort Richter, som har lagt navn til den nuværende bygning, ejede de tre små huse, hvis ruiner han afhændede i 1640. Under Svenskekrigen og besættelsen af Køge 1658-60, blev gården udset som kvarter for en svensk løjtnant og den kom derfor, i modsætning til mange andre af Køges huse, uskadt gennem krigen.

Oprindeligt havde huset ved naboskellet i vestenden en sidebygning i to stokværk mod gården, som blandt andet indeholdt køkken, borgerstue og bryggers. I 1700-tallet har der været skænkestue og krambod i forhusets stueetage og sidebygningen blev i 1800-tallet brugt som dansesal.

Gårdsiden med det grundmurede trappehus fra 1945.

Nationalmuseet restaurerede i begyndelsen af 1900-tallet ejendommen, og i den sammenhæng valgte man, at udstyre huset med de nuværende egetræsvinduer med blysprossede ruder mod gaden. Disse erstattede de mere moderne vinduer med korspost, som huset blandt andet havde inden da. I denne sammenhæng sløjfede man også den eksisterende ene indgangsdør fra gaden og etablerede to nye. Mønstermurværket i første stokværk er også fra denne tid. Ved restaureringen blev nyere portfløje desuden erstattet af de nuværende flammerede og bindingsværk og tavl blev afrensede.

I 1945 blev sidebygningen mod gården afkortet og løsrevet fra huset og det tilsatte trappehus erstattede en overbygget ydertappe med kvartsving, som førte til første sal. Bygningen har i løbet af 1900-tallet haft forskellige funktioner, har blandt andet huset en restaurant, og der er derfor løbende foretaget små ændringer i planindretningen. Huset er nyligt gennemrenoveret med sans for kvalitet og for husets karakter og udlejes til erhverv. Stueetagen udlejes til butikker og de øvrige etager til kontorer.

KILDER

Registrant over bevaringsværdige huse i Køge, Hans Henrik Engqvist, Fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn. 1978.

Køge Kommunes digitale byggesagsarkiv

<http://kulturarvbornholm.dk/site/668/>

<http://koegearkiverne.dk/1247>

MILJØMÆSSIG VÆRDI

I Richters Gård knytter den miljømæssige værdi sig til langhuset som indgår på traditionel vis i den lave husrække med ældre bebyggelse i Køge by og medvirker til at tegne byens markante historiske profil. Samtidig fremhæver den lange facade i to stokværk sig som et særligt smukt og bemærkelsesværdigt højdepunkt i gadens husrække.

KULTURHISTORISK VÆRDI

I Richters Gård knytter den kulturhistoriske værdi sig til langhuset i bindingsværk med knægtbåret stokværksfremspring og de karakteristiske lange tagskægsknægte, der kendetegner Køges byggeskik i perioden. Endvidere knytter den kulturhistoriske værdi sig til facadens fornemme eksempel på ornamentstilen bruskarok, som i Danmark repræsenterer overgangen fra senrenæssance til barok, samt til den tidstypiske indskrift på portoverliggeren:

De lange tagskægsknægte er et særegent træk ved Køges byggeskik.

Indgangsdøre fra gaden. I faget mellem de to døre sad indgangsdøren inden Nationalmuseets restaurering i begyndelsen af 1900-tallet.

”HERREN BEVAR DIN INDGANG OC VDGANG FRA NV OC TIL EVIG TID AMEN 1644”. Richters Gård fremstår mod gaden med en høj grad af autenticitet og er et yderst velbevaret eksempel på et borgerligt køgensisk byhus fra 1600-tallet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

I Richters Gård knytter den arkitektoniske værdi i det ydre sig til husets store og rige gadefacade, som er et fremtrædende eksempel blandt Køges mange bevarede borgerlige renæssance-byhuse i bindingsværk. Facaden har, med den gennemførte vinduesrække og den udmærkede balance i indplaceringen af dørene i relation til porten, en enkel og klar opbygning. Særligt værdifuldt er bindingsværkets velbevarede og kunstnerisk sikre, skårede ornamenter og tekst. Det vellykkede samspil mellem træværkets og murværkets detaljer fremhæves.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig til den ubrudte vinduesrække til de lyse sydvendte stuer mod gaden, samt husets rigelige antal døråbninger og trapper huset tidssvarende og funktionelt. Ikke mindst i kraft af, at den traditionelle materialeholdning er opretholdt, er der, trods omfattende renovering, en rimelig balance mellem bevarede kvaliteter og modernisering.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier for Richters Gård knytter sig i det ydre til det karakteristiske bindingsværk-langhus i to stokværk med førstesalens knægtbårne stokværksfremspring, brystningsmurens skrånede og i det hele taget bindingsværkskonstruktionen med alle momenter. Endvidere knytter de bærende fredningsværdier sig til bindingsværkets og knægtenes skårede ornamenter og tekst, det profilerede tandsnitsbånd, den murede gesims og de teglmurede tavler, soklen af marksten, gennemkørselsporten til gården, den gennemførte vinduesrække, de ældre vinduer, døre og portfløje, samt til det høje teglhængte sadeltag med de to skorsten på tagryggen.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier for Richters Gård sig til den bevarede ruminddelings opretholdelse, til ældre snedkerarbejde generelt, herunder fyldningspanelerne mod gaden i stueetagen og fyldningsdørene. De bærende fredningsværdier knytter sig desuden til de fritlagte kopbånd på første etage, de fritlagte hanebjælker i tagetagen, samt til de gamle ovne og de detaljer, som knytter sig til disse.

Endelig knytter de bærende fredningsværdier sig til den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.